

XXII

MARIA, PATRONA ORBIS ET PRÆSERTIM
ECCLESIAE.

1° BONUM ORBIS EST JESUS ET MARIA ; QUANTUM ORBI
ET ECCLESIAE ILLA PRESTAT.

XIV
129
1

Et misi ante faciem tuam Moysen, et Aaron, et Mariam. (Mich. vi. 4.)—Allegorice, Moses representat principatum et legislationem Christi in Evangelio, Aaron ejusdem pontificatum et sacerdotium, Maria B. Mariam Christiparam et Deiparam. Sicut ergo summum beneficium Judæis a Deo datum assignat hic Michæas, quod dederit eis Mosen, Aaronem et Mariam; ita summum christianorum, totiusque orbis et sæculorum omnium beneficium a Deo datum, est Christus et Maria. Sicut enim leonum domus ample consistit in strenuo patrefamilias, et sedula matrefamilias, ita bonum Ecclesiae consistit in Christo et Maria; quam proinde S. Leo, serm. 1 *De Pass*, salu- tiferam Virginem nuncupat.

Et S. Germanus, patriarcha Constantinopolitanus, in orat. *De Deipara*; Sicut, inquit, continua respiratio non solum est signum vitæ, sed etiam causa; sic sanctissimum Mariæ nomen, quod in Dei servorum ore assidue versatur, simul argumentum est quod vere vita vivant; simul etiam hanc ipsam vitam efficit et conservat, omnemque eis lætitiâ et opem ad omnia impartitur. Deus ergo in peregrinatione et navigatione hujus vitæ tam obscura et peri-

culosa, dedit nobis Mariam, quasi stellam Maris et cynosuram, quæ iter nostrum dirigat, et ad portum salutis perducatur.

Et S. Bernadus, homil. 2 super *Missus est*: « Si insurgant, ait, venti tentationum, si incurras scapulos tribulationum, respice stellam, voca Mariam; Si jactaris superbiæ undis, si ambitionis, si detractio- nis, si æmulationis, respice stellam, voca Mariam. In periculis, in angustiis, in rebus dubiis, Mariam co- gita, Mariam invoca. Non recedat ab ore, non recedat a corde; et ut impetres ejus orationis suffragium, non deseras conversationis exemplum. Ipsam se- quens, non devia; ipsam rogans, non desperas; ipsam cogitans, non erras; ipsa tenente, non cor- ruis; ipsa protegente, non metuis; ipsa duce, non fatigaris; ipsa propitia, pervenis. »

Idem, serm. 1 *In Nativit. B. Mariæ*: « Altius, in- quit, intuemini, etc. (Vide supra: ix, 662, 2.)

(Vide etiam supra: vi, 527, 2.)

2° ILLI QUASI MATRI SUE CHRISTUS NIL
NEGARE POTEST.

Etiamsi dimidiam partem regni mei peteres, impe- trabis. (Esth. v, 6.) — Liberalior Assuero fuit Deus in B. Virginem, qui eidem totum regni sui, puta cœli imperium, concessit. Unde angeli ei quasi reginæ suæ accinuerunt Romæ ad castellum S. An- geli: « Regina cœli, lætare, alleluia. » Uti fusius alibi narraui. Illi enim quasi matri suæ Christus nihil ne-

IV
377
1

gare potest : quare summum Dei in homines post Verbum incarnatum beneficium est B. Virgo ; hanc enim nobis dedit, ut per eam omnia ab ipso impetremus, ut ipsa nobis omnes clementiæ, omnipotentiae et divinitatis thesauros aperiat omnesque gratias in eis reconditas elargiatur per filium suum.

3° ECCLESIA EST ILLI COMMISSA.

Y
213
2

Ego diligentes me diligo, etc. (Prov. VIII, 17.) — Christus Deiparam præfecit Ecclesiæ et fidelibus, ut eorum sit regina, patrona et mater. Sicut ergo Christus a S. Petro, dum eum præfecit Ecclesiæ, summum præ aliis apostolis exegit amorem, ut oves suas eodem pasceret, dicens : *Simon Joannis, diligis me plus his?* ac accepto Petri responso : *Domine, tu scis quia amo te*, subjungens : *pasce agnos meos*, Joan. XXI, sic pariter Deiparam præficiens Ecclesiæ, summum illi contulit amorem, ut omnes eodem regeret et pasceret quasi regina et mater. Quocirca moriens S. Joannem, et in eo fideles omnes, virgini commendavit, dicens : *Mulier, ecce filius tuus.*

Unde S. Antoninus IV, part. tit. XV, cap. II : « Quia, inquit, Joannes interpretatur in quo est gratia, cuilibet etiam, qui Joannes dicitur, et existit, in quo scilicet est gratia gratum faciens, datur V. Maria in matrem. »

4° IPSA EST VELUT AVIA ECCLESIE.

Signum magnum apparuit in celo, mulier etc. (Apo. XII, 1.) — Quidquid acclamet Erasmus et Novantes, possunt hæc apte, uti et alia quæ alibi in Canticis, ac libris sapientialibus de Ecclesia in sensu litterali dicuntur, cum Ambrosio, Andræa, Ansberto, Haymone, Areta, Pannonio, Gagneio et aliis hic, ac S. Augustino, lib. IV, de *Symbolo ad Catechumenos*, cap. 1, et S. Bernardus, serm. de *B. Virgine*, circa hunc Apocalypseo locum, etiam accipi et appropriari B. Virgini, præsertim quia, ut ait Ambrosius, B. Virgo mater est, imo avia Ecclesiæ : quia eum peperit, qui caput et parens est Ecclesiæ.

Unde Ansbertus : « Non mirum, ait, si illa typum Ecclesiæ prætendat, in cujus beato utero capiti suo eadem Ecclesia uniri meruit. Ipsa est quæ peperit masculum, non effeminatum, non ignavia torpentem, sed, ad deballandas æreas potestates, caput et corpus virile atque robustum. »

5° ET EJUS MATER FAMILIAS.

Multæ filie congregaverunt divitias, tu supergressa es universas. (Prov. XXXI, 39.) — Ex hac radice et fundamento omnia Virginis Deiparæ charismata et privilegia profluunt, interque graves Doctores, ut Franciscus Suarez, Salazar et alii censent esse hoc, quod B. Virgo sua gratia suisque meritis superet omnem omnium angelorum et hominum gratiam ac

XXI
235
1

VI
526
2

merita, non tantum seorsim sumpta, sed etiam adunata et in unum cumulum collecta, ut si in una bilancis lance ponerentur ista omnia, in altera vero solius Virginis, hæc illi præponderaret. Unde consequitur ipsam magis Deo esse gratam, dilectam et in pretio, quam sint omnes homines et Angeli simul sumpti: quare ejus preces pluris valere apud Deum, quam valeant preces omnium hominum et Angelorum. Mater Dei enim dignior est ut exaudiatur a Deo, quam sint omnes homines et Angeli simul.

Ratio a priori est dignitas maternitatis jam assignata, quæ plane hanc præcellentiam quasi jure suo deposcere videtur. Accedit quod, sicut materfamilias, qua talis, dignior est omnibus suis filiis, servis et ancillis simul sumptis tanquam mater, caput et princeps totius familiæ: sic et B. Virgo a Christo constituta materfamilias suæ Ecclesiæ, omnibus ejus filiis et fidelibus, etiam simul sumptis, dignior sit oportet.

Unde S. Irenæus: « Quid est, ait, quod sine Mariæ consensu non perficitur incarnationis mysterium? Quia nempe vult illam Deus omnium bonorum esse principium; » et S. Gregorius, lib. *I. Reg.* cap. II: « Mons fuit beatissima Virgo, quæ omnem electæ creaturæ altitudinem electionis suæ sublimitate transcendit. »

Insuper B. Virgo, quia mater Dei effecta est regina omnium Angelorum et hominum, ut omnes ei se subdicere, ejusque se subditos, imo servos profiteri, atque illam ceu dominam, principem et pleno jure reginam suam agnoscere debeant, imo gaudeant et optent. Atqui honor et dignitas Reginæ superat om-

nes dignitates Ducum, Baronum, Comitum illi subditorum, etiam simul sumptas, quia est transcendens et altioris ordinis, ac par reginæ majestati. Ergo pariter B. Virgo, quia regina cœli et terræ, regina hac majestate superat omnes dignitates omnium Angelorum et hominum, utpote sibi subditorum, etiam adunatas et in unum conflatas.

6° EST PARS, CIVIS ET FILIA LECTISSIMA ECCLESIE.
(Vide superius. VI, 526. 2).

7° ÆDIFICAT ECCLESIAM NUMERO ET VIRTUTE
FIDELIUM.

Sapiens mulier ædificat domum suam. (Prov. XIV. 1.) — Allegorice, mulier sapiens est B. Virgo quæ per Christum ædificavit, et in dies ædificat Ecclesiam numero et virtute fidelium, puta apostolorum, martyrum, virginum, confessorum, etc. Uti pluribus dixi cap. VII, 22 et cap. IX, 1.

v
4
2

8° OMNIA BONA INVEXIT IN FAMILIAM JOSEPHI, IN TOTUM ORBEM ET ECCLESIAM.

Qui invenit mulierem bonam, invenit bonum. (Prov. XVIII, 22.) — Mystice, hæc adaptes B. Virgini; ipsa enim omne bonum invexit non tantum in familiam

v
233
2

Josephi, sed et in universam Ecclesiam, totumque orbem, tum per se, tum per filium suum Christum. Unde de ea vere cecinit poeta :

*Nec genetrice tua (o Christe) fecundior ulla parentum.
Tot bona per partum quæ dedit una suum.*

9° EST ECCLESIE ATLAS.

Et roboravit brachium suum. (Prov. xxxi, 17.) —
Hæc omnia adaptes B. Virgini, cujus virginitas et fortitudo divina enituit, tum in itineribus, laboribus, paupertate, persecutionibus quas, ab Herode et Judæis pro Christo infante fortiter pertulit; tum in constantia, qua Christo crucifixo usque ad mortem adstitit, omniaque tormentorum genera, quæ Christus patiendo, ipsa compatiendo pertulit; tum quod in Pentecoste cum Apostolis, imo præ Apostolis, induta sit virtute ex alto, ac Spiritum in summa fortitudinis plenitudine, ut scilicet ipsa post Christi mortem omnes Apostolorum dolores, omnes fidelium cruces, totumque Ecclesie pondus sustineret; quod et reipsa præstitit.

Vide dicta cap. VIII, vers. 14, ad illa : *Mea est fortitudo.*

Fuit ergo ipsa quasi atlas Ecclesie primitivæ, uti et est modernæ.

10° EST COLLUM ECCLESIE.

Sicut turris David collum tuum. (Cant. iv. 4.) —
Tertius sensus, principalis : B. Virgo ab Ecclesia in litaniis lauretanis vocatur collum in corpore mystico

Ecclesie : illius enim caput est Christus, collum B. Virgo, membra cæteri fideles. « *Collum*, inquit Hailgrinus, est eminentia sublimitatis ejus, et est sicut *turris David*, hoc est a Christo vero David fabricata, ut peccatoribus esset refugium et munimen. Propugnacula hujus turris sunt virtutes, gratiæ, et prærogativæ, quibus peccatores protegit et inimicum expugnat. »

Plures causas et analogias colli et B. Virginis accumulat noster P. Pinellus, *de Laude B. Virginis*, cap. XVI, num. 8 : Virgo sanctissima, inquit, in corpore Ecclesie *collum* dicitur, non tantum, quia ut loco, ita et dignitate Christo capiti est proxima, et reliquis membris eminent, illaque capiti nectit; sed etiam, quia omnis vis sensitiva, atque motiva e capite ad corpus per collum, quod vim trahendi minime habet, sed solum est via eorum quæ per ipsum mittuntur; cum tamen Deipara suis meritis et precibus Dei misericordiam nobis impetret, et ad nos attrahat. Et quemadmodum, si quid a membris ad caput transmittitur, id per collum transmitti debet; ita et nos per Virginis manus mundissimas nos ipsos Christo afferamur, dicentes illi cum S. Bernardo : Per te accessum habeamus ad filium, o benedicta inventrix gratiæ, genitrix vitæ, mater salutis, ut per te suscipiat nos, qui per te datus est nobis; imo collum est via respirationis, qua animalis vita conservatur : est via qua cibus nutritioni et augmentationi animalis necessarius transmittitur : in collo est guttus ex præcipuis ad loquendum instrumentis : de collo monilia et pretiosa quæque suspenduntur : matres collum filii ob timorem sive ob benevolentiam apprehendunt; quæ omnia mystice Virgini optime congruere perspicuum est.

Quocirca S. Bernardinus Senensis, t. 1, *Conclus.* 61, art. 2, cap. x : « Plenitudo, inquit, gratiæ fuit in Christo, sicut in capite influente; in Maria vero, sicut in collo transfundente. »

Et Germanus in serm. *de Zona B. Virginis* : « Si tu, inquit, nos deserueris, quidnam de nobis fiet, o sanctissima Deipara, spiritus et vita christianorum ? quomodo enim corpus nostrum vitalis signum operationis habet respirationem, ita etiam sanctissimum tuum nomen, Virgo beatissima, quod in ore servorum tuorum versatur assidue in omni tempore, loco, et mox vitæ, lætitiæ et auxilii non solum est signum sed ea etiam procurat et conciliat. »

Et S. Bernardus, serm. 3, *in Vigilia Nativitatis Domini* : « Nihil, ait, nos Deus voluit habere, quod per manus Mariæ non transiret. »

Idem, serm. *de Aquæductu*, dat causam, quia scilicet sic voluit Deus matrem honorari : « Altius, inquit, intueamini, quanto devotionis affectu a nobis eam voluit honorari, qui totius boni plenitudinem posuit in Maria, ut proinde si quid spei in nobis est, si quid gratiæ, si quid salutis ab ea noverimus redundare, quæ ascendit deliciis affluens. » Et infra : « Votis omnibus Mariam hanc veneremur, quia sic est voluntas ejus qui totum nos habere voluit per Mariam. »

Porro Rupertus per *turrim* accipit humilitatem B. Virginis, hæc enim illam exaltavit instar turris pertingentis ad cælum et Deum, ut fieret mater Dei : « Tuum collum, inquit, nequaquam extentum fuit, sed est sicut turris David, id est sicut humilitas David, per quam ille coram Deo fortis, et contra homines stetit inexpugnabilis : ipse enim quasi te-

nerrimus ligni vermiculus, qui et cum esset rex unctus dixit ad Saul, cum eum ille persequeretur : *Quem persequeris, rex Israel, quem persequeris ? Canem mortuum persequeris, et pulicem unum, I. Reg.* cap. xxiv, 15. Turris ista ædificata est cum propugnaculis, et mille clipei pendent ex ea, omnis armatura fortium, id est hanc ejus tantam humilitatem cæteræ virtutes consecutæ sunt, maximeque fortitudo et sapientia : David sedens in cathedra sapientissimus est, quasi tenerrimus ligni vermiculus, qui octingentos interfecit impetu uno. »

Et post nonnulla : « Adde illud, quod maximum est, quia Verbi, cujus mysterium consecuta est, ut caneret humilitas patris sui David, Verbi, inquam, ejusdem substantiam concepit, et incarnatum peperit humilitas tua, o filia David. »

Porro Aponius per *turrim David* accipit Christum; per *propugnacula*, exempla virtutum, quæ Christus in vita edidit; per *mille clipeos et omnem armaturam fortium*, crucem Christi : « Nemo enim, inquit, est fortis, nisi is qui pro scuto cruce dominica tutus, mentis affectu protectus incedit. »

(Amplius, vide supra : ix, 631. 4 et seq.)

11° ECCLESIAM FŒCUNDAM ET FLORENTEM REDDIDIT.

Consideravit agrum, et eruit eum; de fructu manuum suarum plantavit vineam. (Prov. xxxi, 16.) — Hæc adaptes B. Virgini, quæ primo in seipsa plantavit agrum et vineam cum corpus et animum assidua virtutum omnium operatione excoluit.

Secundo ipsa agrum et vineam primitivæ Ecclesiæ sua sapientia, providentia, meritis et exemplis plantavit, adeoque fertilem effecit, ut in omni sanctitate

effloresceret, ne viros apostolicos, martyres et virgines proferret, imo ut omnes fideles viverent vitam non tantum christianam, sed et religiosam in paupertate, castitate et obedientia, uti fecere Esseni sub S. Marco Alexandriae et Hierosolymitae Christiani sub S. Petro ut patet *Actor.* cap. II, III et IV, ubi plura hac de re dixi.

Rursum ipsa per omnia saecula propagavit agrum Ecclesiae per alias et alias gentes, ac in eis plantavit vineas sanctarum selectarumque congregationum, praesertim religionum, et religiosorum diversorum ordinum, qui vino suae devotionis, castitatis et charitatis Ecclesiam inebriarent.

Insuper ipsa ex agro et vinea sua profert fidelibus in Eucharistia « frumentum electorum, et vinum germinans Virgines, » ut ait Zacharias caput IX, 17.

Tertio, ipsa fideles singulos quasi agros et vineas novellas in fide sanctitate excolit: nullus enim fidelium et sanctorum est, qui non suam fidem et sanctitatem, qualiscumque et quantacumque ea sit, debeat B. Virgini: ipsa enim a Christo constituta est materfamilias, cujus proinde filii, quos ipsa parit, alit et provehit, sunt omnes fideles et justii. Porro, sicut mulier illa sapiens sua sagacitate tellurem aptam semini facit agrum, tellurem vero feracem uvarum facit vineam; sic et B. Virgo quemque fidelium ad eam virtutem, statum et perfectionem dirigit provehitque, ad quam per naturam et gratiam maxime propendit, maximeque idoneus et aptus videtur.

Qua in re illam imitentur praelati, principes, rectores Religionum, et quilibet superiores, ut subditos

applicent illis muniis, adque eos per indolem et gratiam maxime habiles et proclives animadvertunt; naturam enim secundante gratia magnum quid producit; sin haec duo dissideant et gratia naturae sit dissona, parum proficitur, juxta illud: id est na-

Tu nihil invita facies dicesve Minerva,

tura. Quis enim perpetuo naturae oblectari, et velut adverso flumine remigare, ventisque contrariis perpetim navigare valeat!

42° ECCLESIAE DE OMNIBUS NECESSARIIS PROSPICIT RELIGIONES NOVAS AD EJUS SUBSIDIUM SUSCITAT. (Vide supra VI, 501, 2.)

43° ORDINEM SERVITARUM SUO CULTUI DEDICATUM, RATUM HABUIT.

Subjice humerum tuum, et porta illam, et ne acedieris vinculis ejus. (Eccli. VI, 26) — Symbolice nonnulli haec adaptant cultui et servituti B. Virginis (haec enim aeternae sapientiae est mater), qua viri peculiariter devoti illi se consecrant, totosque se ejus obsequio velut servos, imo mancipia addicunt et mancipant. Exstat solidaritas, et praxis hujus servitutis edita hoc titulo: *Mancipium Mariae, hoc est modus dedicandi se B. Virgini in mancipium.* Sic ante 300 annos Florentiae septem viri eximie pii se devoverunt cultui B. Virginis, ac instituerunt ordinem servorum B. Virginis, indeque Servitae sunt appellati, atque B. Virgo id ratum gratumque habuit; ipsa enim singulis separatim per quietem apparuisse dicitur cum magno et illustri angelorum exercitu, una

manu pullam tunicam, altera librum apertum tenens, jubens eos deinceps illa veste uti, et illa regula, quam S. Augustinus esse aiebat. Ita habent annales ordinis servorum, et ex iis noster platus, lib. I *de bono status religiosi*, cap. XXXIV.

Ante hos, anno Domini 1050, primus Marinus, B. Petri Damiani frater, solemniter sese obsequio B. Virginis velut mancipium dedicavit. Riturum enarrat ipse Damianus, lib. II, *epist. 14, ad Desiderium abbatem cassinensem* :

« Altari, inquit, se B. Dei genitricis velut servile mancipium tradidit, et pro servilibus numellis collo corrigiam, qua einge batur, innexuit, et humeros denudans, mox se quasi servum malum coram Domina sua verberibus affecit, atque in vero servitutis tesseram servile tributum pendens, quamdam pecuniæ summam in altaris crepidine posuit, dixitque : per illud ergo manusculum servitutis me, o domina, tibi nunc offero, et amodo quoad vixero, certi canonis appendam annuale tributum. »

Quo demum obsequio id assecutus est viro optimus, ut suavissimam in morte Dominam videre meruerit, quam et his verbis allocutus est sacri gaudii et confidentiæ plenissimus : « Et quid est, o Domina mea, Regina cœli et terræ, quia visitare dignata es pauperculum servum tuum? Benedic me, Domina mea, ne patiaris me in tenebras ire, cui lucem tantæ præsentiae dedisti. » Tum roseo vultu ad circumstantes : « Venit, inquit, Regina mundi, venit mater redemptoris æterni, hilaritatem mihi sereni vultus ostendit, benedixit et abiit. »

Ille vero inter hæc relicto nobis clarissimo amabilis hujus servitutis exemplo, suavissime expiravit.

Et hinc fluxit sacrum illud servitium Mariæ, hæc illius est origo servitutis, nec obscure cœlesti prodigio comprobata. Quare hic sacer mancipatus uti nobilis (quid enim nobilior quam Dei matris esse servum et vernaculum), ita sanctus et perutilis est. Nam B. Virgo sui cultores rectis itineribus in cœlum ad suæ gloriæ thronum perducit : ut proinde illi recte adaptes id quod subdit Siracides v. 30 : *Erunt tibi compedes ejus in protectionem fortitudinis et bases virtutis, et torques illius in stolam gloriæ.*

14° EJUS SERVITIO MULTI SE ADDICUNT.

(Vide supra. IX. 212. 2.)

15° SANCTOS ORDINES ET SANCTAS CONGREGATIONES ORDINAT ET DISPONIT.

Ab æterno ordinata sum, et ex antiquis antequam terra fieret. (Prov. VIII. 23.) — Mystice, hæc omnia adaptes B. Virgini. Ipsa enim ab æterno ordinata fuit, quia ipsa est opus magnificentum, et fabrica divina, non unius horæ, mensis, anni aut sæculi, sed sæculorum omnium. Ab æterno eam ordinavit Deus, ab initio mundi eam in variis figuris, archetypis, exemplaribus per sæcula omnia delineavit ; ita ejus virginitatem delineavit et prælusit in angelis, charitatem in seraphinis, sapientiam in cherubinis, integritatem in cœlis, splendorem in stellis, in pratis gratiam, in arboribus fructum, in animalibus spirandi agendique virtutem : adeoque omnium virtutes non nisi umbratilia quædam præludia extiterunt, in qui-